

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 – 18 ЖОВТНЯ 2023 р.

«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ»

м. Одеса

УДК 330.34:005.35(477"20")

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ХІ Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. – 663 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Козак К.Б. - д-р екон. наук, професор, директор ННІПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНТУ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Баранюк Х.О. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д. – к.е.н., доц., Волкова А.Ю. – ас., Мільчева В.В. - PhD, доц., Новикова В.С.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Богач В.М., аспірант
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Вступ. В умовах невизначеності та загрозового стану зовнішнього середовища, зокрема таких його складових як політичне та економічне середовище, проблема управління фінансовим потенціалом характеризується в аграрному секторі економіки актуальністю та пріоритетністю щодо її вирішення. Вирішення цієї проблеми у значній мірі залежить від розуміння та всебічної інтерпретації поняття «фінансовий потенціал» з урахуванням особливостей аграрного сектора та основних видів діяльності, що здійснюються аграрними підприємствами ринкового типу. У сучасному фінансовому менеджменті спостерігається значна кількість тлумачень дефініції «фінансовий потенціал», що у свою чергу породжує проблему та обумовлює необхідність подальшого дослідження її сутності у галузевому вимірі з метою комплексного врахування особливостей фінансового потенціалу в управлінні його формуванням, використанням та розвитком в аграрному секторі.

Методи дослідження. З огляду на необхідність вирішення питань методичного характеру у контексті виявленої проблеми та її актуальності, дослідження проведене із застосуванням загальнонаукових та специфічних методів економічного дослідження. В основу дослідження покладені методи аналізу і синтезу, абстрактно-логічний та специфічні методи фінансової теорії (композиція та декомпозиція) при визначенні сутності категорії фінансового потенціалу та факторів його формування.

Мета дослідження полягає у здійсненні критичної оцінки підходів науковців до тлумачення поняття «фінансовий потенціал» та інтерпретація даної дефініції з позиції економічних особливостей аграрного виробництва.

Результати дослідження. Аналіз та оцінка наявних в наукових публікаціях тлумачень поняття «фінансовий потенціал» (табл. 1) свідчить, що науковці, які досліджують проблему формування та використання фінансового потенціалу, звертають увагу на такі його характеристики, як сукупність параметрів, що визначають фінансовий стан підприємства та його ринковий потенціал [1, с. 13], спроможність фінансового потенціалу визначати показники прибутковості і рентабельності [2, с. 5].

В умовах капіталізації підприємств аграрного сектора слушним є підхід до тлумачення фінансового потенціалу як системи можливостей підприємства щодо трансформації його ресурсів та забезпечення процесу капіталізації [3, с. 1] і можливості економічного зростання у стратегічній перспективі [4, с. 116].

І нарешті актуальним є тлумачення фінансового потенціалу як інструменту, здатного вирішувати ключову проблему економіки – забезпечення раціонального і ефективного використання обмежених фінансових ресурсів та створення умов для їх нарощення [5, с. 2].

Таблиця 1. Підходи вчених до визначення сутності фінансового потенціалу підприємств

Автор	Визначення автором сутності фінансового потенціалу підприємства	Джерело
Костевич О.Д	«фінансовий потенціал є наслідком дії чотирьох ключових груп параметрів – FS (фінансовий стан підприємства), RP (ресурсний фінансовий потенціал), EF (ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства) та IP (інвестиційний потенціал, що характеризує наявність можливостей і ефективність здійснення інвестиційного розвитку підприємства)»	1, с. 13
Андрющенко І.Є., Потась С.Г.	«фінансовий потенціал виступає у ролі важеля, що формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати діяльності підприємства; поняття «фінансовий потенціал» можна ототожнювати із такими параметрами як потенційні фінансові показники (прибутковість, ліквідність, платоспроможність), потенційні інвестиційні можливості. Фінансовий потенціал є складною, динамічною системою, елементи якої взаємозв'язані та взаємообумовлені»	2, с.5
Купира М.І.	«під фінансовим потенціалом будемо розуміти систему фінансових можливостей, здатних трансформувати наявні ресурси у векторний процес розвитку через максимізацію та мультиплікатор капіталізації прибутковості»	3, с.130
Левченко Н.М.	«під фінансовим потенціалом підприємства варто розуміти сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів та організаційних механізмів, спрямованих на забезпечення економічного розвитку підприємства на перспективу»	4, с.116
Партин Г. О.	«Фінансовий потенціал підприємства визначаємо як його здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення у разі необхідності, обсягів цих ресурсів»	5, с.2

Джерело: узагальнено автором за матеріалами наукових публікацій [1-5]

Незважаючи на беззаперечну особливість застосованих підходів до інтерпретації дефініції «фінансовий потенціал», окреслені погляди дослідників не містять галузевої складової та не враховують специфіки і особливостей аграрного виробництва, що вимагає подальших досліджень. Науковці відзначають й таку рису фінансового потенціалу як його

ієрархічність, що вимагає розглядати кожен його компонент як підсистему ширшої глобальної системи (наприклад, сукупного потенціалу аграрних підприємств, галузі, регіону тощо) та його спроможність розвиватись. Здатність до розвитку означає, що фінансовий потенціал аграрних підприємств повинен бути спроможним якісно змінюватись.

Фінансовий потенціал слід розглядати не як ізольований елемент підприємства, а як елемент, що впливає на розвиток підприємства і на нього впливають усі фактори як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Важливою характеристикою фінансового потенціалу є розгляд його у динаміці, оскільки основним чинником його дестабілізації є саме зовнішнє середовище функціонування підприємства. Саме тому, слід брати на озброєння те, що рівень фінансового потенціалу залежить від наявності власних фінансових ресурсів та умов доступу до фінансових ресурсів, що можуть бути залучені підприємством із зовнішнього середовища. Вплив діяльності організації на рівень фінансового потенціалу є беззаперечним. За умови здійснення прибуткових виробничих процесів на підприємстві рівень фінансового потенціалу зростає, якщо ж дані процеси відсутні – рівень фінансового потенціалу залишається незмінним, а за умови збиткової діяльності рівень фінансового потенціалу зменшується [6, с. 270].

Удосконалення управління фінансовим потенціалом аграрних підприємств має відбуватись за трьома напрямками, які ототожнюються з фінансовими ресурсами, що формують фінансовий потенціал, структурою ресурсів для здійснення фінансової діяльності та компетентністю фінансових менеджерів. Фінансовий менеджмент в зазначеному контексті має передбачати удосконалення організаційної структури управління фінансовим потенціалом та вибудову її оптимальної моделі, удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень, удосконалення фінансового планування та формування його оптимальної системи, організацію контролю та стимулювання з урахуванням особливостей аграрного менеджменту.

Отже, підсумовуючи, можна визначити фінансовий потенціал аграрного підприємства як його спроможність мобілізувати фінансові ресурси у обсязі, достатньому для забезпечення ритмічного та безперебійного здійснення всіх видів економічної діяльності, створення умов для ефективного функціонування підприємства як гаранта продовольчої безпеки країни в умовах глобальних викликів, для досягнення фінансової стійкості і стабільності в поточній та стратегічній перспективі.

На формування кінцевих результатів діяльності сільськогосподарських підприємств значний вплив мають чинники зовнішнього характеру, зокрема недосконала законодавча база, високі відсоткові ставки за користування кредитом, великі податки, неефективне фінансове планування та управління активами, що зумовлює потребу у

своєчасному діагностуванні фінансової діяльності в управлінні фінансовим потенціалом загалом.

На управління фінансовим потенціалом підприємств впливає їх елементний склад, джерела надходження та фактори впливу на його розвиток. Воно здійснюється в підприємствах для досягнення максимально можливого фінансового результату за таких умов: наявності власного капіталу, обсяг якого забезпечує виконання умов ліквідності; можливості залучення капіталу; ефективної системи управління фінансовими ресурсами.

Висновки. Процес формування фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора визначається взаємозв'язком і взаємодією його структурних компонентів, які змінюються відповідно до вимог ринку і часу. Але основою ефективного управління фінансовим потенціалом аграрних підприємств є вирішення проблеми щодо джерел мобілізації фінансових ресурсів та їх диверсифікації з метою забезпечення ритмічного та рентабельного виробництва в умовах невизначеності та сезонного характеру виробництва. Результатом реалізації завдань управління на первинному рівні має бути виробництво товарної аграрної продукції, а на загальному – формування стійкого фінансового стану підприємства. Визначення сутності дефініції «фінансовий потенціал підприємств аграрного сектора» з урахуванням вищезазначених характеристик, критеріїв та індикаторів має стати основою ефективного управління формуванням, використанням та розвитком фінансового потенціалу в аграрному секторі.

Література

1. Костевич О. Д. Фінансовий потенціал підприємства та його оцінювання: методологічний аспект. Легка промисловість. 2010. № 2. С. 10-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/legpro_2010_2_6
2. Андрющенко І. Є., Потась С. Г. Методики та інструменти оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8307> (дата звернення: 07.04.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.1
3. Купира М.І., Колтунович О.В., & Сокол Х.Я. (2021). Фінансовий потенціал підприємства: формування та детермінанти нарощення. *Економічний форум*, 1(1), С. 127-134. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-1-15>.
4. Левченко Н.М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 2. С. 114-117
5. Партин Г.О., Задерецька Р.І., Граціян О.В. Формування фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. № 1, 2016/ URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

6. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства. Вісник ХНУ. Економічні науки. 2012. №4. С.267-271/ URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_4_3/267-271.pdf

ВІСНИК ХНУ

120.	Асауленко Н.В. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ - ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	418
121.	Богач В.М. СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	421
122.	Дьяченко Ю.В., Кисса А.Б. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО НАБОРУ ПІДПРИЄМСТВА.....	426
123.	Дьяченко Ю.В., Соколова А.Г. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	436
124.	Дьяченко Ю.В., Чуприна А.В., Качуровський О.Є. ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	432
125.	Лавров В.Д., Дроздова В.А. РИЗИКИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗЕРНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ СТРАХУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	435
126.	Дьяченко Ю.В., Дурбалова Н.І., Лавров В.Д. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ ТА БОЙОВИХ ДІЙ НА РИНОК СТРАХУВАННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ГАРАНТІЙ УКРАЇНИ.....	438
127.	Kisiielis-Shvydka Y., Kozak K. SCRUM TEAMS AS A TOOL FOR FLEXIBLE MANAGEMENT STYLE IN ORGANIZATION.....	441
128.	Козак К.Б. ПОРІВНЯННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ВИНАГОРОД.....	443
129.	Коренман Є.М. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ.....	446
130.	Корсікова Н.М., Левчук Ю.С. ФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ....	449
131.	Корсікова Н.М., Решетченко А.В., Жестікова М.К. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХОДАМИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	452
132.	Ніколюк О.В., Бурлаков В.С. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	456
133.	Козак К.Б., Новак-Кривчук Ю.Р. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	460